

Program Rodzina 500 plus

Zasady przyznawania i wypłaty
świadczeń pieniężnych na dzieci

Komentarze praktyczne
Odpowiedzi na pytania
Wzory dokumentów
Akty prawne

12

Program Rodzina 500 plus

Zasady przyznawania i wypłaty
świadczeń pieniężnych na dzieci

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa

Warszawa 2016

12

Wolters Kluwer

Tekst pochodzi z LEX Pomoc Społeczna

Stan prawny na 1 maja 2016 r.

Wydawca

Magdalena Stojek-Siwińska

Redakcja merytoryczna

Izabela Baranowska

Redaktor prowadzący

Ewa Fonkowicz

Łamanie

Violet Design Wioletta Kowalska

Projekt okładki i stron tytułowych

Studio Kozak

Ilustracja na okładce

© *iStockphoto.com/mstay*

.....
Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących
im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej
w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło.
A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.
.....

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by

Wolters Kluwer SA, 2016

ISBN: 978-83-264-8711-8

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	11
---------------------	----

Część I Komentarze praktyczne

Rozdział I

Program Rodzina 500 plus	15
1. Czym jest świadczenie wychowawcze i komu przysługuje?	16
2. Kiedy świadczenie wychowawcze nie przysługuje? Przesłanki, przy zaistnieniu których świadczenie wychowawcze nie będzie przysługiwało	19
3. Przesłanki nabycia prawa do świadczenia wychowawczego ...	20
4. Postępowanie w sprawach przyznawania i wypłacania świadczenia wychowawczego	22
Materiały źródłowe	27

Rozdział II

Program Rodzina 500 plus – wydanie decyzji o przyznaniu, uchyleniu, zmianie oraz uznaniu za świadczenie nienależnie pobrane	28
1. Decyzja o przyznaniu świadczenia wychowawczego	28
2. Uchylenie lub zmiana decyzji przyznającej świadczenie wychowawcze	30
3. Nienależnie pobrane świadczenie wychowawcze	32
4. Nieustalenie i przedawnienie należności	37
5. Zastosowanie ulgi przez organ właściwy	38

Rozdział III

Finanse, księgowość i sprawozdawczość Programu 500 plus	40
1. Podstawa prawna wypłaty świadczeń z Programu 500 plus	40
2. Podmioty realizujące zadania w zakresie świadczenia wychowawczego	41
3. Prawo do świadczenia wychowawczego	43
4. Postępowanie wyjaśniające w przypadku wątpliwości przy ustalaniu prawa do świadczenia wychowawczego	43
5. Zmiana lub uchylenie ostatecznej decyzji administracyjnej, na mocy której strona nabyła prawo do świadczenia wychowawczego	44
6. Charakter decyzji o przyznaniu świadczenia i przepis prawa	45
7. Utrata dochodu a prawo do świadczenia wychowawczego	45
8. Nieprawidłowy wniosek	45
9. Termin wypłaty świadczenia wychowawczego – pierwszy okres świadczeniowy 2016 r., postępowanie przy opóźnieniach wypłaty	46
10. Inna forma przekazania świadczenia	47
11. Wypłata dla osób przebywających za granicą	47
12. Ustalanie świadczeń nienależnie pobranych	48
13. Księgowania w przypadku nienależnie pobranych świadczeń	50
14. Odsetki i przedawnienie	51
15. Postępowanie w przypadku śmierci uprawnionego do świadczenia	52
16. Koszty obsługi Programu 500 plus i księgowanie kosztów obsługi	53
17. Finansowanie świadczenia wychowawczego – dotacja na zadanie zlecone	54
18. Księgowanie dotacji w księgach organu i urzędu gminy i miasta (według projektu) i wzory dekretacji	55
15. Klasyfikacja budżetowa wpływu dotacji do budżetu JST	55
16. Odrębny rachunek	56
17. Sprawozdawczość Programu 500 plus	57

Część II

Pytania i odpowiedzi

Czy wójt może być jedynym uprawnionym do wydawania decyzji dotyczących świadczeń z Programu 500 plus?	63
Na jakiej podstawie pracownicy ośrodka pomocy społecznej (OPS) mogą realizować zadania z ustawy wprowadzającej Program 500 plus?	65
Czy każdy pracownik OPS musi mieć imienne upoważnienie do działania w postępowaniach dotyczących świadczeń rodzinnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego?	67
Czy za czynności związane z realizacją Programu 500 plus pracownicy OPS powinni otrzymać dodatkowe wynagrodzenie?	68
Od kiedy toczy się postępowanie ws. przyznania świadczenia wychowawczego?	70
Czy OPS powinien żądać zaświadczenia z gminy stałego zameldowania o niezłożeniu wniosku o świadczenie wychowawcze w tamtejszym organie?	71
Jak ustalić właściwość organu w przypadku stwierdzenia braku miejsca zamieszkania osoby składającej wniosek o świadczenie wychowawcze?	73
Jak przy świadczeniu wychowawczym weryfikować dane wskazane we wniosku?	75
Czy weryfikacja danych przy wniosku o świadczenie wychowawcze jest konieczna, jeżeli organ posiada kopię dowodu osobistego wnioskodawcy?	76
Czy jeśli OPS posiada dokumentację strony złożoną przy ubieganiu się o świadczenia rodzinne, to przy wniosku o świadczenia wychowawcze musi znów prosić o dokumenty? ..	77
Jak należy postąpić w sytuacji, gdy stroną postępowania w sprawie przyznania świadczenia wychowawczego jest kierownik ośrodka pomocy społecznej?	81
Jak ustalić skład rodziny przy świadczeniu wychowawczym, gdy mążatka wychowuje dzieci z konkubentem?	83
Czy żona może pominąć w składzie rodziny pracującego za granicą męża, pomimo braku rozwodu?	85

Czy przy wniosku z Programu 500 plus, jeśli ojciec dziecka pracuje za granicą, zachodzi koordynacja?	89
Jak ustalić właściwość organów ws. świadczenia wychowawczego, jeśli członek rodziny prowadzi działalność gospodarczą w Wielkiej Brytanii?	92
Czy strona może złożyć wniosek o świadczenie wychowawcze na drugie dziecko w trakcie rozwodu?	94
Jak zmiana sytuacji rodzinnej strony wpływa na jej uprawnienie do świadczenia wychowawczego?	96
Czy ulgę prorodzinną wlicza się do dochodu przy ustalaniu prawa do świadczenia wychowawczego?	99
Jak przy wniosku o świadczenie wychowawcze uwzględnić dochód z umowy zlecenia?	101
Czy alimenty wlicza się do dochodu na gruncie ustawy wprowadzającej Program Rodzina 500 plus?	104
Czy wstrzymanie wypłaty zasądzonych alimentów z powodu przekroczenia kryterium dochodowego może być uznane za utratę dochodu?	106
Czy OPS powinien uwzględnić dołączony do wniosku o świadczenie wychowawcze przetłumaczony z duńskiego dokument dotyczący alimentacji?	108
Czy do dochodu rodziny przy świadczeniu wychowawczym należy wliczać rentę socjalną i rentę rodzinną?	112
Czy rentę wypadkową należy wykazywać we wniosku o świadczenie wychowawcze?	114
Jak przy wniosku z Programu 500 plus uwzględnić uzyskanie dochodu przed rokiem bazowym?	117
Czy dodatek do zasiłku rodzinnego w okresie korzystania z urlopu wychowawczego uwzględnia się w dochodzie rodziny na gruncie u.p.p.w.d.?	118
Jak przy wniosku o świadczenie z Programu 500 plus uwzględnić dochód z dzierżawionego gospodarstwa rolnego?	120
Czy osoba prowadząca działalność gospodarczą i posiadająca gospodarstwo rolne może, ubiegając się o świadczenie z Programu 500 plus, odliczyć od dochodu składki KRUS?	122
Do jakiej daty należy przyznać świadczenie wychowawcze na drugie dziecko, jeśli pierwsze kończy 18 lat?	125

Na jaki okres wydać decyzję o świadczeniu wychowawczym, jeżeli jest spełnione niższe kryterium dochodowe, a orzeczenie o niepełnosprawności wydane jest na określony czas?	127
Jak prawidłowo wypełnić punkt 6 wniosku o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego?	129
Czy świadczenie wychowawcze jest podzielne w miesiącu, w którym jedno dziecko kończy 18 lat?	133
Czy jeśli świadczenia rodzinne przysługują za granicą, można nabyć prawo do świadczenia wychowawczego w Polsce?	135
Czy OPS powinien zgłaszać do GIODO zbiór danych osobowych związanych z realizacją Programu 500 plus?	137
Jak należy wypłacać odpowiedniki świadczenia wychowawczego w pieczy zastępczej?	138
Czy przy świadczeniu wychowawczym informacja na karcie pobytu o osiedleniu się jest równoznaczna z pozwoleniem na pracę?	140
Czy gmina i powiat ponoszą wydatki związane z wypłatą dodatków wychowawczych i dodatków do zryczałtowanej kwoty?	143
Czy pobieranie świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka wyklucza prawo do dodatku wychowawczego?	145
Jak rezygnacja ze świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka wpływa na prawo do dodatku wychowawczego?	146
Jak do dodatku do zryczałtowanej kwoty stosować odpowiednio przepisy dotyczące dodatku wychowawczego?	148
Jak księgować wydane decyzje na pomoc państwa w zakresie wychowywania dzieci „500 plus”, które przypadają do zapłaty w 2016 r. oraz 2017 r.?	150

Część III

Wzory dokumentów

Wzór upoważnienia kierownika OPS do prowadzenia postępowań w sprawach o świadczenia wychowawcze	155
Wzór decyzji o przyznaniu świadczenia wychowawczego na pierwsze dziecko	156

Wzór decyzji o przyznaniu świadczenia wychowawczego na pierwsze i kolejne dziecko	159
Wzór decyzji o przyznaniu świadczenia wychowawczego na kolejne dziecko	162
Wzór decyzji odmawiającej przyznania prawa do świadczenia wychowawczego na pierwsze dziecko	164
Wzór decyzji dotyczącej odmowy świadczenia na pierwsze dziecko i przyznania świadczenia na kolejne dziecko	167
Wzór decyzji odmawiającej przyznania prawa do świadczenia wychowawczego na drugie dziecko	171
Wzór decyzji zmieniającej decyzję przyznającą prawo do świadczenia wychowawczego	174
Wzór decyzji przyznającej dodatek do zryczałtowanej kwoty placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego	178
Wzór decyzji przyznającej dodatek wychowawczy rodzinie zastępczej/ prowadzącemu rodzinny dom dziecka	182

Część IV

Akty prawne

Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci	189
Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 lutego 2016 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenie wychowawcze	233
Uzasadnienie do rządowego projektu ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci	254
Prezydencki projekt ustawy o zmianie ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw – druk sejmowy nr 408	271

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

- k.p.a. – ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 23)
- u.f.p. – ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 885 z późn. zm.)
- u.o.c. – ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. poz. 1650)
- u.o.d.o. – ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 2135 z późn. zm.)
- u.o.p.r. – ustawa z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1381 z późn. zm.)
- u.o.r. – ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r. poz. 330 z późn. zm.)
- u.p.d.o.f. – ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 361 z późn. zm.)
- u.p.o.u.a. – ustawa z dnia 7 września 2007 r. – o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 169 z późn. zm.)
- u.p.p.w.d. – ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2016 r. poz. 195)
- u.ś.r. – ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 114 z późn. zm.)
- u.w.r.s.p.z. – ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz.135)

Inne

- GIODO – Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych
GOPS – gminny ośrodek pomocy społecznej
JST – jednostka samorządu terytorialnego
OPS – ośrodek pomocy społecznej
SKO – samorządowe kolegium odwoławcze
UP – urząd pracy

Część I
KOMENTARZE PRAKTYCZNE

Rozdział I

PROGRAM RODZINA 500 PLUS

Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, zwana „Programem Rodzina 500 plus”, zakłada wprowadzenie nowego świadczenia, którego celem jest wsparcie finansowe rodziców w zaspokajaniu potrzeb życiowych w wychowywaniu dzieci. Świadczenie skierowane jest do rodzin wychowujących dzieci do 18 roku życia. Realizacja świadczenia ma następować za pośrednictwem gmin. Ustawa w większości weszła w życie 1 kwietnia 2016 r., świadczenie realizowane jest od kwietnia 2016 r.

Autorzy ustawy zakładają, że proponowane rozwiązanie ma zmniejszyć obciążenia finansowe rodzin związane z wychowywaniem dzieci, a tym samym zachęcać do podejmowania decyzji o posiadaniu większej liczby dzieci.

Świadczenie wychowawcze będzie przysługiwało w wysokości 500 zł miesięcznie na dziecko. Nadto świadczenie wychowawcze zostanie wyłączone z katalogu dochodów warunkujących prawo do świadczeń o charakterze społecznym, co oznacza, że świadczenie wychowawcze nie będzie miało wpływu na prawo do świadczeń z pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, czy dodatków mieszkaniowych.

1. Czym jest świadczenie wychowawcze i komu przysługuje?

Świadczenie wychowawcze jest świadczeniem okresowym przyznawanym – po spełnieniu warunków ustawowych – w wysokości 500 zł miesięcznie na dziecko na okres od dnia 1 października do 30 września roku następnego. Projekt ustawy przewiduje, że od kwoty tej nie będą potrącane żadne składki, jest to kwota, jaką otrzyma uprawniony do świadczenia.

Uwaga!

Pierwszy okres, na który ustalane jest prawo do świadczenia wychowawczego, rozpoczyna się z dniem wejścia w życie ustawy, tj. 1 kwietnia 2016 r., i kończy się dnia 30 września 2017 r.

1.1. Świadczenie wychowawcze jest świadczeniem podzielnym

Świadczenie wychowawcze jest świadczeniem podzielnym i za niepełny miesiąc wysokość świadczenia ustala się, dzieląc kwotę świadczenia przez liczbę wszystkich dni kalendarzowych w danym miesiącu, a otrzymaną kwotę mnoży się przez liczbę dni kalendarzowych, za które świadczenie przysługuje. Kwotę świadczenia przysługującą za niepełny miesiąc zaokrągla się do 10 groszy w górę. Należy zwrócić uwagę, iż ustawodawca zakłada podzielenie kwoty świadczenia przez liczbę dni w konkretnym miesiącu (a nie przez 30), w którym będziemy wypłacać świadczenie wychowawcze w kwocie niepełnej (przykładowo z uwagi na ukończenie przez dziecko 18 roku życia, np. 10 dnia danego miesiąca). W konsekwencji spowoduje to, że za taką samą liczbę dni w różnej długości miesiącach będziemy wypłacać świadczenie wychowawcze w różnej wysokości.

1. Jeżeli świadczenie wychowawcze będzie przysługiwało za 10 dni miesiąca stycznia, wówczas kwotę 500 zł podzielimy przez 31 dni i pomnożymy przez 10 dni, otrzymując kwotę $(500 : 31) \times 10 = 161,29$ zł, co po zaokrągleniu do 10 groszy w górę daje kwotę 161,30 zł.

2. Jeżeli świadczenie wychowawcze będzie przysługiwało za 10 dni miesiąca kwietnia, wówczas kwotę 500 zł podzielimy przez 30 dni i pomnożymy przez 10 dni, otrzymując kwotę $(500 : 30) \times 10 = 166,66$ zł, co po zaokrągleniu do 10 groszy w górę daje kwotę 166,70 zł.

1.2. Świadczenie dla pierwszego dziecka po spełnieniu kryterium dochodowego

Ustawa zakłada, że świadczenie wychowawcze, w sytuacji ubiegania się o nie przez osoby uprawnione posiadające jedno dziecko, uzależnione będzie od spełnienia kryterium dochodowego, które wynosi 800 zł miesięcznie na osobę w rodzinie, a w sytuacji gdy w skład rodziny wchodziło będzie dziecko niepełnosprawne – 1200 zł miesięcznie na osobę w rodzinie. Należy mieć na względzie, że sposób obliczania dochodu został wskazany w omawianej ustawie, gdzie zdefiniowano również pojęcie utraty i uzyskania dochodu.

Uwaga!

Przez pierwsze dziecko rozumieć należy jedyne lub najstarsze dziecko w rodzinie w wieku do ukończenia 18 roku życia, a w przypadku dzieci urodzonych tego samego dnia, miesiąca i roku, będących najstarszymi dziećmi w rodzinie w wieku do ukończenia 18 roku życia, pierwsze dziecko oznacza jedno z tych dzieci wskazane przez matkę, ojca, opiekuna faktycznego lub opiekuna prawnego.

1.3. Podmioty uprawnione do świadczenia wychowawczego

Do kręgu podmiotów uprawnionych do świadczenia wychowawczego ustawodawca zalicza: matkę dziecka, ojca dziecka, opiekuna prawnego dziecka lub opiekuna faktycznego dziecka (czyli osobę faktycznie opiekującą się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka). Świadczenie wychowawcze można będzie przyznać obywatelom RP lub cudzoziemcom, jeżeli na podstawie przepisów wspólnotowych oraz umów

Wszystkie publikacje z serii Biblioteka Pomocy Społecznej zostały przygotowane z myślą o praktykach i przeznaczone są dla pracowników socjalnych i pracowników administracji samorządowej. Ułatwią im wykonywanie obowiązków i pomogą znaleźć rozwiązania w kontrowersyjnych nieraz sytuacjach, z którymi mogą się zetknąć w swojej pracy.

W dniu 1 kwietnia 2016 r. weszła w życie ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, powszechnie nazywana Programem Rodzina 500 plus. Na mocy tej ustawy każda rodzina ma prawo do świadczenia wychowawczego w wysokości 500 zł na drugie i kolejne dziecko, natomiast rodziny spełniające kryterium dochodowe – również na pierwsze dziecko w wieku do 18. roku życia. Ciężar zrealizowania założeń tej ustawy spoczywa na gminach. Zadanie to zostało nałożone na wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, który może upoważnić odpowiednie osoby do prowadzenia postępowania w sprawach z zakresu świadczenia wychowawczego.

Niniejsza publikacja ma pomóc w sprawnym przeprowadzeniu tego postępowania. Zawiera komentarze praktyczne omawiające wydanie decyzji o przyznaniu świadczenia wychowawczego, uchyleniu, zmianie oraz uznaniu za świadczenie nienależnie pobrane, a także wzory niezbędnych decyzji, w tym:

- o przyznaniu świadczenia wychowawczego na pierwsze dziecko,
- o przyznaniu świadczenia wychowawczego na kolejne dziecko,
- o przyznaniu świadczenia wychowawczego na pierwsze i kolejne dziecko,
- odmawiającej przyznania prawa do świadczenia wychowawczego na pierwsze dziecko,
- dotyczącej odmowy świadczenia na pierwsze dziecko i przyznania świadczenia na kolejne dziecko,
- odmawiającej przyznania prawa do świadczenia wychowawczego na drugie dziecko,
- zmieniającej decyzję przyznającą prawo do świadczenia wychowawczego.

W poradniku zamieszczono również odpowiedzi na najczęściej pojawiające się pytania dotyczące interpretacji nowych przepisów. Autorzy omawiają konkretne stany faktyczne i wskażą sposoby rozwiązywania problemowych sytuacji.

cena 69 zł (w tym 5% VAT)

Zamówienia:

infolinia 801 04 45 45, fax 22 535 80 01
zamowienia@wolterskluwer.pl
www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

